

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

SVET

PRIPOROČILO SVETA

z dne 15. februarja 2016

o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela

(2016/C 67/01)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 148(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Stopnja brezposelnosti v Uniji je po finančni in gospodarski krizi v letih 2008-2009 dosegla najvišjo raven doslej. Zdaj se ta stopnja znižuje, vendar je stopnja dolgotrajne brezposelnosti še vedno zelo visoka. Dolgotrajna brezposelnost vsako državo članico prizadene različno, zlasti zaradi neenakomernega učinka krize in razlik med državami, kar zadeva makroekonomske razmere, strukturo gospodarstva in delovanje trga dela.
- (2) Po letih šibke rasti in maloštevilnih ustvarjenih delovnih mest je leta 2014 dolgotrajna brezposelnost, ki jo Eurostat opredeljuje kot število ljudi, ki so brez zaposlitve in aktivno iščejo zaposlitev vsaj eno leto, prizadela več kot 12 milijonov delavcev oziroma 5 % aktivnega prebivalstva Unije, od katerih jih je bilo 62 % brez dela najmanj dve zaporedni leti.
- (3) Dolgotrajna brezposelnost vpliva na osebe, ki jih to zadeva, zmanjšuje potencialno rast gospodarstev Unije, povečuje tveganje socialne izključenosti, revščine in neenakosti ter dodatno povečuje stroške socialnih služb in javnih financ. Dolgotrajna brezposelnost vodi k izgubi dohodka, izgubljanju znanj in spretnosti, večji pojavnosti zdravstvenih težav in povečani revščini gospodinjstev.
- (4) Med najbolj izpostavljenimi dolgotrajni brezposelnosti so osebe s skromnim znanjem in spretnostmi ali nizko-kvalificirane osebe, državljani tretjih držav, invalidi in pripadniki prikrajšanih manjšin, kot so Romi. Pomembno vlogo ima tudi predhodna zaposlitev osebe, saj so v nekaterih državah sektorski in ciklični vidiki ključni za obrazložitev stalne dolgotrajne brezposelnosti.
- (5) Vsako leto zaradi neuspešnega iskanja zaposlitve obupa in postane neaktivna skoraj petina dolgotrajno brezposelnih oseb v Uniji. Ovire za vključevanje na trg dela so različne in se pogosto kopičijo, zato je za vključevanje nanj potreben po meri narejen in posamezniku prilagojen pristop, pa tudi usklajeno zagotavljanje storitev.
- (6) Dolgotrajno brezposelni predstavljajo polovico števila vseh brezposelnih oseb v Uniji, vendar predstavljajo manj kot petino udeležencev v aktivnih ukrepih na trgu dela. Posledično je delež dolgotrajno brezposelnih, ki prejemajo nadomestila za brezposelnost, majhen (povprečno 24 %).
- (7) Izboljšati bi bilo treba naložbe v človeški kapital in jih narediti učinkovitejše, da bi več ljudi opremili z dobrimi in ustreznimi znanji in spretnostmi ter kompetencami, odpravili pomanjkanje znanj in spretnosti ter s tem postavili temelje za nemoten prehod iz učenja v zaposlitev in stalno zaposljivost. Izboljšanje zmogljivosti in ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja bo pripomoglo k znižanju števila novih brezposelnih oseb. V ta namen bi si bilo treba prizadevati za posodabljanje sistemov izobraževanja in usposabljanja v skladu z evropskim semestrom, Sklepi Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) ⁽¹⁾ ter Priporočilom 2006/962/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje ⁽²⁾.

⁽¹⁾ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁽²⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 10.

- (8) Da bi razvili usklajeno strategijo za zaposlovanje, smernice za politike zaposlovanja držav članic 2015 ⁽¹⁾ pozivajo k bistvenemu zmanjšanju dolgotrajne in strukturne brezposelnosti z uporabo celovitih strategij, ki se vzajemno dopolnjujejo in vključujejo aktivno, posameznikom prilagojeno podporo za vrnitev na trg dela.
- (9) Medtem ko so države članice še naprej pristojne za izbiro ukrepov na trgu dela, ki so najbolj prilagojeni njihovim razmeram, jih smernice pozivajo k spodbujanju zaposljivosti z naložbami v človeški kapital preko ustreznih in učinkovitih sistemov izobraževanja in usposabljanja, ki dvigajo raven znanja in spretnosti delovne sile. Poleg tega smernice držav članice posebej pozivajo, naj spodbujajo sisteme učenja na delovnem mestu, kot je dualno učenje, in nadgradijo poklicno usposabljanje. Na splošno jih pozivajo, naj upoštevajo tudi načela prožne varnosti in okrepijo aktivne ukrepe trga dela z izboljšanjem njihove učinkovitosti, usmeritve, vpliva in obsega ter povezanosti z dohodkovno podporo in zagotavljanjem socialnih storitev.
- (10) Ukrepi, ki se predlagajo v tem priporočilu, bi morali biti v celoti združljivi s priporočili za posamezne države, izdanimi v okviru evropskega semestra, izvajati pa bi se morali ob doslednem upoštevanju pravil Pakta za stabilnost in rast.
- (11) Priporočilo Komisije 2008/867/ES z dne 3. oktobra 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela ⁽²⁾ določa celostno integrirano strategijo za dejavno vključevanje tistih, ki so izključenih s trga dela, pri čemer združuje ustrezno dohodkovno podporo, vključujoče trge dela in dostop do kakovostnih storitev. Njen namen je olajšati vključevanje v trajnostno in kakovostno zaposlitev dela zmožnim in jim zagotoviti sredstva, zadostna za dostojno življenje.
- (12) Evropski socialni sklad je glavni finančni instrument Unije za odpravo dolgotrajne brezposelnosti. Države članice so za obdobje 2014–2020 podpiri vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela dodelile znatna finančna sredstva. Ukrepe, ki se financirajo iz Evropskega socialnega sklada, lahko dopolnjujejo tudi drugi skladi, kot sta Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, v skladu z dodeljenimi sredstvi za ustrezne prednostne naložbe za obdobje 2014–2020, in sicer zlasti s podpiranjem ustvarjanja delovnih mest, modernizacijo javnih služb za zaposlovanje in poklicnega izobraževanja, usposabljanjem za pridobitev znanj in spretnosti ter vseživljenjskim učenjem. V zvezi s tem bi morali v prihodnjih zadevnih razpravah preučiti, kako nadalje okrepi vključevanje dolgotrajno brezposelnih na trg dela.
- (13) Priporočilo Sveta z dne 20. decembra 2012 o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja ⁽³⁾ poziva k ukrepom, s katerimi bi posameznikom ponudili možnost, da dokažejo znanje, pridobljeno zunaj formalnega izobraževanja in usposabljanja.
- (14) V sklepih Evropskega sveta z dne 14.-15. marca 2013 je poudarjeno, da je odprava brezposelnosti najpomembnejši socialni izziv ter da sta zmanjšanje dolgotrajne brezposelnosti in zagotavljanje polne udeležbe starejših delavcev bistvenega pomena.
- (15) Evropski parlament je dolgotrajno brezposelnost opredelil kot veliko oviro za rast.
- (16) Ob upoštevanju nacionalnih praks bi bilo treba okrepi prizadevanja za vključevanje na trg dela tistih, ki jih dolgotrajna brezposelnost najbolj prizadene. To pa bi moralo potekati hkrati z izboljšanim postopkom prijave na zavodih za zaposlovanje in drugih pristojnih agencijah, da bi se odpravila pomanjkljiva pokritost s podpornimi ukrepi. Države članice, ki imajo veliko prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb, lahko pri svojih prizadevanjih dajo prednost že prijavljenim.
- (17) V luči uspešnosti in učinkovitosti bi bil primernejši preventivni pristop. Preventivne in aktivacijske ukrepe, ki so večinoma osredotočeni na začetno obdobje brezposelnosti, bi bilo treba okrepi in po potrebi dopolniti. Posebni ukrepi za prijavljene dolgotrajno brezposelne bi se morali začeti izvajati najpozneje, ko so ti 18 mesecev brezposelni, saj se takrat v številnih državah članicah spremenijo podporni mehanizmi in storitve za to skupino.
- (18) S posamezniku prilagojenimi pristopi k podpori dolgotrajno brezposelnih bi bilo treba odpraviti ovire, ki vodijo k trajni brezposelnosti, pri čemer je treba posodobiti in dopolniti začetno oceno, opravljeno ob prijavi. To bo dolgotrajno brezposelne osebe usmerjalo k podpornim storitvam, ki so dovolj prilagojene potrebam posameznika, kot so svetovanje glede dolgov, rehabilitacija, storitve socialne podpore, storitve oskrbe, vključevanje migrantov ter nastanitev in prevoz, in katerih cilj je odpraviti ovire za zaposlitev in tem osebam omogočiti doseganje jasnih ciljev na poti k zaposlitvi.

⁽¹⁾ Sklep Sveta (EU) 2015/1848 z dne 5. oktobra 2015 o smernicah za politike zaposlovanja držav članic za 2015 (UL L 268, 15.10.2015, str. 28).

⁽²⁾ UL L 307, 18.11.2008, str. 11.

⁽³⁾ UL C 398, 22.12.2012, str. 1.

- (19) Udeležba delodajalcev pri vključevanju dolgotrajno brezposelnih oseb je ključnega pomena in bi jo bilo treba podpirati s posebnimi storitvami, ki jih zagotavljajo zavodi za zaposlovanje ter jih dopolnjujejo ustrezno ciljno usmerjene finančne spodbude in sodelovanje socialnih partnerjev. Dejavnější udeležba delodajalcev, ki jo dopolnjujejo ukrepi za krepitev ustvarjanja delovnih mest v gospodarstvu, lahko še poveča učinkovitost ukrepov vključevanja.
- (20) Nedavne pobude politike, kot je Priporočilo Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mlade⁽¹⁾, pozivajo k partnerstvu kot novi metodi za izvajanje socialne politike in politike zaposlovanja. Usklajeno zagotavljanje storitev je ključnega pomena, zlasti v državah članicah, kjer so odgovornosti za podpiranje dolgotrajno brezposelnih razdeljene med javnimi službami za zaposlovanje, centri za socialno delo in lokalno upravo.
- (21) V dogovorih o vključitvi v zaposlovanje, ki so oblikovani tako, da odražajo individualni položaj dolgotrajno brezposelne osebe, bi moral biti podrobno opisan sveženj posamezniku prilagojenih ukrepov, ki so na voljo na nacionalni ravni (kot so ukrepi, ki se nanašajo na trg dela, izobraževanje, usposabljanje in storitve socialne podpore) in katerih namen je podpirati in usposobiti dolgotrajno brezposelne osebe za premagovanje konkretnih ovir za zaposlitev. Taki dogovori bi morali določati cilje, časovne razporede, obveznosti dolgotrajno brezposelnih oseb in ponudbo ponudnika ali ponudnikov storitev ter navesti razpoložljive ukrepe vključevanja.
- (22) Pri ukrepih, ki se predlagajo v tem priporočilu, bi bilo treba upoštevati raznolikost držav članic in njihove različne izhodiščne položaje, kar zadeva makroekonomske razmere, stopnjo dolgotrajne brezposelnosti ter stopnje nihanja, institucionalno ureditev, regionalne razlike in zmogljivost različnih akterjev na trgu dela. Ti ukrepi bi morali dopolnjevati in krepiti sedanji pristop politike številnih držav članic, zlasti z uvedbo prilagodljivih sestavnih delov, kot so posamezniku prilagojen pristop in usklajeno zagotavljanje storitev, ter z vključevanjem delodajalcev.
- (23) To priporočilo dosledno upošteva, utrjuje in krepi temeljne pravice, zlasti kot so določene v členih 29 in 34 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah –

PRIPOROČA DRŽAVAM ČLANICAM, DA:

Podpirajo prijavo iskalcev zaposlitve in močnejšo usmerjenost ukrepov vključevanja na trg dela, med drugim s tesnejšo povezavo z delodajalci.

Prijavljenim dolgotrajno brezposelnim osebam zagotovijo individualne ocene.

Najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti dajo dolgotrajno brezposelnim osebam konkretno ponudbo dogovora o vključitvi v zaposlovanje. Za namene tega priporočila je dogovor o vključitvi v zaposlovanje pisni sporazum med prijavljeno dolgotrajno brezposelno osebo in enotno kontaktno točko, katerega namen je olajšati prehod te osebe v zaposlitev na trgu dela.

V ta namen:

Prijava

1. Spodbujajo prijavo iskalcev zaposlitve na zavodu za zaposlovanje, zlasti z izboljšanim zagotavljanjem informacij o razpoložljivi podpori.

Individualna ocena in pristop

Zavodi za zaposlovanje skupaj z drugimi partnerji, ki podpirajo vključevanje na trg dela, zagotavljajo zadevnim osebam njim osebno prilagojeno svetovanje.

2. Zagotavljajo, da se prijavljenim dolgotrajno brezposelnim osebam ponudita temeljita individualna ocena in svetovanje najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti. Ocena bi morala zajemati možnosti njihove zaposljivosti, ovire za zaposlitev in pretekla prizadevanja na področju iskanja zaposlitve.
3. Obveščajo prijavljene dolgotrajno brezposelne osebe o ponudbah za delo in razpoložljivi podpori v različnih gospodarskih sektorjih, po potrebi pa tudi v različnih regijah in drugih državah članicah, zlasti prek evropskih služb za zaposlovanje (EURES).

⁽¹⁾ UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

Dogovori o vključitvi v zaposlovanje

Prijavljenim dolgotrajno brezposelnim osebam, ki niso upravičeni do jamstva za mlade, se najpozneje po 18 mesecih brezposelnosti ponudi dogovor o vključitvi v zaposlovanje. Ta mora vključevati vsaj individualno ponudbo storitev za iskanje zaposlitve in podatke o enotni kontaktni točki.

4. Se v dogovoru o vključitvi v zaposlovanje, ki vključuje ustrezne storitve in ukrepe, ki jih zagotavljajo različne organizacije, osredotočijo na posebne potrebe prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb.
 - (a) V dogovoru o vključitvi v zaposlovanje bi morali biti podrobno opisani izrecni cilji, časovni razporedi in obveznosti, ki jih mora izpolnjevati prijavljena dolgotrajno brezposelna oseba, kot so dejavna prizadevanja za iskanje službe, sprejemanje ponudb za ustrezno delo, udeležba in sodelovanje v izobraževanjih ali usposabljanjih, prekvalifikacijah ali pri ukrepih za zaposlovanje.
 - (b) V dogovoru o vključitvi v zaposlovanje bi morala biti podrobno opisana tudi ponudba ponudnika ali ponudnikov storitev za dolgotrajno brezposelne osebe. Dogovor o vključitvi v zaposlovanje bi lahko, odvisno od razpoložljivosti v državah članicah in glede na individualne okoliščine prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb, vključeval pomoč pri iskanju zaposlitve in pomoč v okviru zaposlitve, potrditev neformalnega in priložnostnega učenja, rehabilitacijo, svetovanje in usmerjanje, izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, delovne izkušnje, socialno podporo, predšolsko vzgojo in varstvo, zdravstvene storitve in storitve dolgotrajne oskrbe, svetovanje glede dolgov ter podporo za nastanitev in prevoz.
 - (c) Dogovor o vključitvi v zaposlovanje bi bilo treba redno spremljati z vidika sprememb individualnih okoliščin, v katerih se znajdejo prijavljene dolgotrajno brezposelne osebe, in ga po potrebi prilagoditi, da bi izboljšali prehod te osebe v zaposlitev.
5. Vzpostavijo potrebne ureditve, da se zagotovi neprekinjenost storitev in opredeli enotna kontaktna točka, pristojna za podpiranje prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb z usklajeno ponudbo storitev, z udeležbo razpoložljivih zavodov za zaposlovanje in socialnih služb. Ta kontaktna točka bi lahko temeljila na okviru za medinstitucionalno usklajevanje in/ali bi se lahko opredelila v okviru obstoječih struktur.

Ob upoštevanju zakonodaje o varstvu podatkov olajšujejo nemoten in varen prenos ustreznih informacij o že dani podpori prijavljenim dolgotrajno brezposelnim osebam in individualnih ocenah med ustreznimi ponudniki storitev ter tako zagotavljajo neprekinjene storitve.

Omogočajo boljše razširjanje ustreznih informacij o prostih delovnih mestih in priložnostih za usposabljanje zadevnim ponudnikom storitev in zagotavljajo, da se s temi informacijami seznanijo dolgotrajno brezposelne osebe.

Tesnejše povezave z delodajalci

6. Spodbujajo in razvijajo partnerstva med delodajalci, socialnimi partnerji, zavodi za zaposlovanje, vladnimi organi, socialnimi službami ter ponudniki izobraževanja in usposabljanja, da bi se zagotovile storitve, ki bolj ustrezajo potrebam podjetij in prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb.
7. Razvijajo storitve za delodajalce, kot so preverjanje prostih delovnih mest, podpora za zaposlitev, mentorstvo in usposabljanje na delovnem mestu ter podpora po zaposlitvi, da se olajša ponovno vključitev prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb v poklicno življenje.
8. Osredotočijo vse finančne spodbude na programe, ki podpirajo vključevanje na trg dela, kot so subvencije za zaposlitev brezposelnih in znižanje prispevkov za socialno varnost, da se povečajo možnosti zaposlitve za prijavljene dolgotrajno brezposelne osebe.

PRIPOROČA DRŽAVAM ČLANICAM IN KOMISIJI, DA:

Ocenjevanje in spremljanje

9. Znotraj Odbora za zaposlovanje in v tesnem sodelovanju z Odborom za socialno zaščito v zvezi z zagotavljanjem socialnih storitev in prihodkov spremljajo izvajanje tega priporočila z večstranskim nadzorom v okviru evropskega semestra, pa tudi s skupnim ocenjevalnim okvirom kazalnikov. Spremljanje bi moralo pokazati, koliko prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb je našlo zaposlitev, ali so bile trajnostno vključene na trg dela ter v kolikšni meri so bili uporabljeni dogovori o vključitvi v zaposlovanje. K spremljanju naj prispeva evropska mreža javnih služb za zaposlovanje.

10. Spodbujajo ocenjevanje uspešnosti javnih služb za zaposlovanje pri vključevanju prijavljenih dolgotrajno brezposelnih oseb na trg dela, izmenjavi izkušenj in izmenjavi dobrih praks v okviru primerjalnega učenja evropske mreže javnih služb za zaposlovanje, ki je bilo vzpostavljeno s Sklepom št. 573/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o boljšem sodelovanju med javnimi zavodi za zaposlovanje (JZZ) ⁽¹⁾.
11. Sodelujejo, da bi čim bolje izkoristile evropske strukturne in investicijske sklade, zlasti Evropski socialni sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, v skladu z njihovimi ustreznimi prednostnimi naložbami za programe v obdobju 2014–2020.

PRIPOROČA KOMISIJI, DA:

12. Podpira in usklajuje prostovoljne pobude in zaveznitva družb, ki sodelujejo pri trajnostnem vključevanju dolgotrajno brezposelnih oseb na trg dela.
13. Podpira projekte socialnih inovacij za vključevanje dolgotrajno brezposelnih oseb na trg dela, zlasti v okviru segmenta Progress Programa Unije za zaposlovanje in socialne inovacije (EaSI).
14. V sodelovanju z državami članicami in po posvetovanju z zadevnimi deležniki ocenjuje ukrepe, sprejete v odziv na to priporočilo, ter poroča Svetu o rezultatih tega ocenjevanja do 15. februarja 2019.

V Bruslju, 15. februarja 2016

Za Svet
Predsednik
M.H.P. VAN DAM

⁽¹⁾ UL L 159, 28.5.2014, str. 32.